

За наукові КАДРИ

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ, профкому та місцевому Одеському Державному Університету ім. І. І. Мечнікова

СУБОТА
31
ЖОВТНЯ
1953 року
№ 25(393)

Ціна 20 коп.

Працівники наукових закладів і вищої школи!
Рухайте вперед радянську науку! Сміливіше розгортайте критику хиб у науковій роботі! Підвищуйте роль науки в дальшому розвитку промисловості і сільського господарства, розширяйте і поліпшуйте підготовку спеціалістів!

(ІЗ ЗАКЛИКІВ ЦК КПРС ДО 36-х РОКОВИН ВЕЛИКОЇ ЖОВТНЕВОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ).

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Цими днями відбувся черговий XIII пленум ЦК ВЛКСМ. Пленум обговорив питання: постанову Пленуму ЦК КПРС «Про заходи дальшого розвитку сільського господарства СРСР» і завдання комсомольських організацій; про скликання чергового XII з'їзду ВЛКСМ.

По обговоренні питань пленум ЦК ВЛКСМ прийняв відповідні постанови.

Пленум ЦК ВЛКСМ вирішив скликати в лютому 1954 року черговий XII з'їзд Всесоюзної Ленінської Комуністичної Спілки Молоді. Затверджено такий порядок денний з'їзду: звітна доповідь Центрального Комітету ВЛКСМ; звітна доповідь Центральної Ревізійної Комісії ВЛКСМ; про роботу піонерської організації ім. Леніна; зміни в Статуті ВЛКСМ; вибори центральних органів ВЛКСМ.

ЗА ВИЩИЙ РІВЕНЬ НАУКОВОЇ РОБОТИ

XIX з'їзд Комуністичної партії Радянського Союзу відкрив нову славу сторінку в житті нашої партії та країни, в історії міжнародного революційного руху. З'їзд озброїв радянських людей великою програмою боротьби та перемог, яка мобілізує на будівництво комуністичного суспільства, запалив все прогресивне людство на переможну боротьбу за мир, демократію та соціалізм.

Наступні партійні документи і, зокрема, рішення вересневого Пленуму Центрального Комітету Комуністичної партії Радянського Союзу «Про заходи дальшого розвитку сільського господарства СРСР», рішення жовтневого Пленуму ЦК КП України «Про підсумки Пленуму ЦК КПРС і завдання партійної організації України по дальшому розвитку сільського господарства» націлюють весь радянський народ на конкретні завдання по будівництву світлого комуністичного суспільства.

Рішення цих завдань поставило перед радянською наукою нові великі завдання, успішне розв'язання яких справою честі наших учених.

Одним з таких завдань є боротьба за підготовку нових кадрів.

Директиви по п'ятому п'ятирічному плану передбачають розширення підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів через аспірантуру, приблизно, в два рази порівняно з попередньою п'ятирічкою. Здійснення цього завдання можливе лише при умові високої відповідальності кожного вченого, кожної кафедри за вирощування молодих кадрів, озброєних марксистсько-ленінською теорією і здатних рухати вперед радянську науку в усіх її галузях.

Справа честі кожного вченого виростити ту бойову зміну молодих науковців, яким належить майбутнє науки.

Як же в світлі цих великих завдань виглядає наукова робота серед студентів Одеського державного університету?

В надрукованій в сьогоднішньому номері нашої газети статті керівника НСТ університету доцента І. М. Сагайдака підводяться підсумки роботи наукових гуртків за минулий учбовий рік.

Молоді науковці нашого університету проробили значну роботу в справі опанування висотами знань.

Гарним прикладом з'явилася проведена на біологічному факультеті наукова дискусія на тему «Вид і видоутворення», в роботі якій прийняли участь понад 150 студентів. Окремі наукові роботи наших студентів були надруковані в центральній та республіканській пресі, про кращі експериментальні праці студентів писали наші обласні газети.

Але вся ця робота могла б бути значно кращою, якби ми не мали цілого ряду недоліків. І перш за все — керівники наукових гуртків мало звертають увагу на залучення сту-

дентів до розробки комплексних колективних тем. Часто наукова робота серед студентів ведеться у відриві від тих тем і питань, над якими працюють члени окремих кафедр. Студенти ж, в свою чергу, погано обізнані з тими проблемами, над якими працюють вчені нашого університету. Наукова частина та деканати не пропагують досягнень наших вчених та кращі наукові праці співробітників університету серед студентів шляхом організації зустрічей, бесід с професорами, творчих наукових дискусій, обміну думками, та наукових доповідей.

Відсутність наукових дискусій в університеті негативно впливає на стан дослідницької роботи, на зріст наших кадрів і, зокрема, на наукову роботу НСТ університету.

Слід вказати на те, що більшість студентів в гуртках працює тільки над темами, які запропоновані кафедрами. Тут недостатня ініціатива і з боку самих студентів.

Великим стимулом для покращання учбової та наукової роботи студентів є рекомендація кращих з них до аспірантури та асистентури. Але, не дивлячись на це, деякі керівники кафедр інколи рекомендують і намагаються прийняти до аспірантури не кращих студентів, а посередньо астигаючих. І погано, що про ці факти знають, але не дають їм правдивої оцінки і не роблять з них організаційних висновків. Шлях до науки важкий, тернистий, він вимагає підтримки справжньої чистої руки, а не приятельсько-сімейних рук та різного роду протекцій і проштовхувань.

Деяку вину в причинах всіх цих недоліків слід взяти на себе нашої газети «За наукові кадри». Адже ж і сама назва її говорить про боротьбу за нові радянські кадри будівників комунізму. На жаль, на сторінках газети рідко освітлюються питання, пов'язані з науковою роботою студентів нашого університету.

В Одеському державному університеті є всі умови для успішної підготовки молодих висококваліфікованих кадрів радянської науки. Треба сміливо заохочувати нашу молодь до розв'язування окремих важливих проблем сучасної науки, по-батьківському піклуватися про неї, допомагати їй. Треба вести активну боротьбу проти косності тих, які проповідують «незамінність працівників», проти «монополістів», які закривають двері науки для талановитої радянської молоді, відгороджують себе від критики і намагаються вирішувати наукові питання адміністративним шляхом.

Всемірне поліпшення підготовки та ідейного виховання молодих кадрів — запорука дальшого розвитку передової радянської науки, запорука нових успіхів в комуністичному будівництві.

ВИЩЕ РІВЕНЬ КРИТИКИ І САМОКРИТИКИ

Комуністична партія вчить нас, що основним методом, при допомозі якого ми, комсомольці, повинні розкрити і переборювати наші помилки і недоліки, є гостра і принципова самокритика і особливо критика знизу.

Тому одне з найважливіших завдань комсомольської організації і керівних комсомольських органів полягає в тому, щоб всемірно сприяти розвитку критики і самокритики.

Неправильно думати, що критика знизу буде розвиватися самопливом, що достатньо тільки закликати комсомольців розгорнути критику і справа піде гаразд, що всі помилки будуть розкриті, всі недоліки ліквідовані.

Завдання комсомольської організації і полягає в тому, щоб створити всі умови для розгорнення самокритики і критики знизу. Для розвитку сміливої і гострої критики недоліків і помилок треба широко використовувати засідання комсомольських керівних органів, стіну та університетську газету і особливо комсомольські збори.

Я хочу коротко розповісти про те, як використовувалося метод критики і самокритики комсомольське бюро фізико-математичного факультету старого складу.

Засідання самого комсомольського бюро проходили неорганізовано. Жодне засідання бюро за весь рік не було проведене в назначений строк. Засідання або переносились, або ж і зовсім не відбувались. На засіданнях бюро більшість його членів (Сердюк, Дреков, Семеріна, Цапченко і ін.) вели себе пасивно, не приймали участі в розв'язанні питань, винесених на бюро.

Члени комсомольського бюро ніколи не розкривали недоліків і помилок, допущених в роботі бюро. Так, наприклад, ніхто не вказав на недоліки в роботі бувшого секретаря т. Вороніної, не вказали на елементи зазнайства члена бюро Продана, ніхто не звернув своєчасно увагу на те, що в другому семестрі члени бюро Пишкіна і Костін значно послабили свою роботу. Бюро в цілому не допомогло тов. Цапченко — студентові І курсу, якого вперше було обрано в бюро, правильно побудувати свою роботу.

Повна відсутність критики і самокритики в бюро відбилась в великій мірі на всій його роботі.

Одним із основних методів розвитку критики і самокритики є преса. Наша ж факультетська газета «Телескоп» якщо і розкривала недоліки в роботі окремих лише груп, то зовсім не приділяла уваги критиці ро-

боти як окремих членів бюро, так і бюро в цілому, не дивлячись на те, що в роботі бюро було цілий ряд серйозних недоліків.

Добре підготовлені, організовано проведені збори — один з кращих засобів розвитку критики і самокритики. Наші ж факультетські звітновибірні збори були погано підготовлені. В звітній доповіді критика і самокритика була виражена в загальних словах, без глибокого аналізу роботи бюро і всієї комсомольської організації. Виступаючи в дебатах також не піддали гострій, принциповій критиці недоліки, допущені в роботі комсомольського бюро. Крім того, в обговоренні доповіді взяли участь лише члени бюро та комсорги, за винятком т. Немировського, виступ якого був не продуманий, не підготовлений і викликав тільки сміх в залі.

Про що свідчать ці збори? Вони свідчать про те, що в нашій комсомольській організації критика і самокритика на недопустимо низькому рівні, що комсомольське бюро за недбало цю найгострішу зброю боротьби з недоліками в роботі, що воно не створювало необхідних умов для розвитку критики і самокритики. Це говорить про те, що комсомольське бюро мало приділяло уваги вихованню у комсомольців непримиренного ставлення до недоліків у роботі комсомольської організації. Адже критикувати недоліки і помилки може той, хто добре знає роботу комсомольської організації, хто приймає в ній активну участь. А основна маса комсомольців нашого факультету не була залучена до активної участі в житті комсомольської організації. Тільки цим можна пояснити низький рівень критики і самокритики як на протязі року, так і на звітновибірних комсомольських зборах.

Новообраному комсомольському бюро і його секретарю т. Соколовській необхідно врахувати ці недоліки, допущені комсомольським бюро в минулому році. Бюро повинно направити свою роботу так, щоб залучити всіх комсомольців до активної участі в житті організації, щоб підняти активність всіх комсомольців. Активне втручання комсомольців в життя комсомольської організації підніме на високий рівень критику і самокритику.

Критика і самокритика тільки тоді стануть справжньою зброєю боротьби, коли ними оволодіють всі комсомольці.

В. ПРОДАН, член комсомольського бюро фізико-математичного ф-ту.

СВЯТО ОБЕРІГАТИ ЧЕСТЬ КОМСОМОЛЬЦЯ

Бути комсомольцем — це означає бути борцем за комунізм, активним помічником Комуністичної партії. Чесність, принципиальність, непримиренність до недоліків — такі основні риси комсомольського характеру, які повинен виховувати в собі кожний комсомолец. Комсомолец, вихований Комуністичною партією, озброєний найпередовішою в світі ідеологією марксизму-ленінізму, допомагає нашій партії виховувати радянську молодь в дусі комуністичної моралі. Комсомолец — непримиренний ворог залишків буржуазних пережитків в свідомості наших людей.

Але в ряди комсомолу інколи потрапляють люди, чужі комсомолу. До таких людей належить студент І курсу фізико-математичного факультету Гутман.

Забувши комсомольську честь, потоптавши ногами комсомольську мораль, Гутман спробував обманути комсомол, державу. Він здавав екзамен в артилерійському училищі за свого товариша.

Гутман, носячи в кармані комсомольський квиток, втратив честь комсомольця, втратив комсомольську пильність.

Кого хотів Гутман протиснути в артилерійське училище, в ряди наших героїчних воїнів? Людину, яка втратила честь.

Коли про це стало відомо у групі, в якій вчиться Гутман, здавалось би, що група зі всією комсомольською принципиальністю засудить цей аморальний поступок Гутмана, що ганьбальний звання комсомольця. Однак група не зрозуміла серйозності цього поступку. Комсорг групи т. Білоус, виступаючи, назвав поступок Гутмана просто легковажним. Комсомолка Васильєва, яка зробила спробу оцінити поступок Гутмана, теж приєдналась до думки комсорга. Такої думки дотримувались всі комсомольці групи. Тільки після виступу секретаря комсомольського бюро т. Вороніної група зрозуміла серйозність винку Гутмана. Комсомольські збори внесли Гутману сувору догану з занесенням до особистої справи.

Комсомольці групи повинні навчитись впізнавати за зовнішньою «легковажністю» буржуазну мораль і викорчувувати її, як заразу. Комсомольці зобов'язані завжди пам'ятати Статут ВЛКСМ, де сказано, що комсомольські організації повинні очищати свої ряди від ворожих елементів, порушників залізної дисципліни комсомолу, від людей, що морально розклалися, шкурників і кар'єристів.

В. ФІНОВ.

КОНКРЕТНО КЕРУВАТИ КОМСОМОЛЬСЬКОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

В останню літню сесію хімічний факультет вийшов майже на останнє місце по університету. На екзаменах студенти одержали 13 трійок, було 16 перездат екзаменів. Три комсомольці відчислені з університету за нествігачість.

Студентки Ліпова, Продаєвич на очах групи користуються шпаргалками, а комсомольська група замовчує цей ганебний факт. Як вказує в звітній доповіді т. Лівчишина, більшість студентів на протязі року не працювали; студенти III курсу погано конспектують лекції, а агітпропсектори бюро (т.т. Анброх і Мілевич) не проводили справжньої роботи серед студентів по вивченню соціально-економічних дисциплін. Гурток основ марксизму-ленінізму працює погано і зараз, а на гурток філософії не з'явився жоден студент.

На хімічному факультеті з 1 травня до 13 жовтня не було випущено жодного номера стінної газети.

Чим пояснити, що комсомольська організація, яка вважалась однією з кращих в університеті, прийшла на звітновибірні збори з такими результатами? На це питання дають відповідь виступи комсомольців.

Т. Гриф у своєму виступі зупиняється на академічній роботі бувшого III курсу. Академічна робота в групі була поставлена погано. Студенти не працювали систематично на протязі року.

Т. Мілевич у своєму виступі говорить про особистий приклад комсомольського вожака. Так, комсорг групи Потапова сама була порушником дисципліни. Комсорг не спрямовував роботу групи на систематичне, творче навчання, не був прикладом в навчанні. Звідси і ре-

зультат — група погано здала екзамен.

Виступаючи т. Гриневич піддає гострій критиці комсомольське бюро, яке занадто мало приділяло уваги науковій роботі. Члени бюро навіть ніколи не запитували про наукову роботу.

В звітній доповіді комсомольського бюро і в виступах комсомольців не було до кінця проаналізовано причини всіх недоліків у роботі. А члени комітету ЛКСМУ тт. Бакало і Кучерявий, як було показано на зборах, не приймали ніякої участі у підготовці зборів, не допомогли розкрити найважливіші питання. Тов. Єгоров у своєму виступі відмітив, що комітет ЛКСМУ поверхово керував комсомольською організацією хімічного факультету. І це так. Лише поверховим керівництвом, верхоглядством можна пояснити те, що на хімічному факультеті так запустіли найважливіші ділянки роботи.

ГЛИБОКО ВИВЧАТИ МАРКСИСТСЬКО-ЛЕНІНСЬКУ ТЕОРІЮ

(НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТАМ ПЕРШИХ КУРСІВ)

«Для того, щоб оволодіти теорією марксизму-ленінізму, треба лише виявити бажання, наполегливість і твердість характеру в досягненні цієї мети» (З постанови ЦК ВКП(б) від 14 листопада 1938 р.).

Загартована в боях під керівництвом геніального Леніна, унія і продовжувача справи Леніна великого Сталіна і їх соратників, Комуністична партія Радянського Союзу є керуючою і спрямовуючою силою Радянського суспільства. В тісній непорушній єдності з народом КПРС здійснює великі завдання комуністичного будівництва. В ці знаменні дні радянські люди з величезним піднесенням вивчають рішення П'ятої сесії Верховної Ради СРСР, завдання, викладені і обгрунтовані в промові Голови Ради Міністрів СРСР товариша Г. М. Маленкова, історичну постанову Пленуму ЦК КПРС «Про заходи дальшого розвитку сільського господарства СРСР», прийняту по доповіді товариша М. С. Хрущова.

Науковою основою всесвітньо-історичних перемог нашого народу є марксистсько-ленінська теорія. Ось чому в усій своїй титанічній боротьбі за перемогу комунізму Комуністична партія і Радянська держава надають першорядне значення ідейно-політичному вихованню радянської інтелігенції, радянського студентства. Необхідною умовою ідейно-політичного виховання кадрів радянської інтелігенції в вищих учбових закладах є оволодіння основами революційної теорії — марксизму-ленінізму. Успіх же вивчення марксистсько-ленінської теорії залежить в першу чергу, від вірної постановки самостійної роботи студентів над першоджерелами.

Марксизм як наукове вираження корінних інтересів робітничого класу виник не тільки на основі матеріалістичного узагальнення великих природничо-наукових відкриттів XIX ст., але і як необхідний висновок з критичної переробки всіх досягнень суспільної думки. Він був підсумком і узагальненням досвіду всього світового робітничого руху. Виникнення марксизму було революцією в філософії, яка вперше стала наукою.

Новий досвід класової боротьби, нові закономірності суспільного розвитку знаходять своє відображення в нових наукових узагальненнях, в нових висновках і положеннях марксизму.

Марксистсько-ленінська наука проникнула глибоко партійністю. В протилежність буржуазному світогляду марксизм-ленінізм дає справді наукову картину законів розвитку об'єктивного світу і пізнання його. Жодне вчення в історії людства не держало такого блискучого підтвердження самим життям, як велике вчення марксизму-ленінізму.

У великому Радянському Союзі і країнах народної демократії марксистсько-ленінська ідеологія є світоглядом десятиків мільйонів трудящих, галузю світогляду. Під прапором марксизму-ленінізму переміг великий італьський народ, під цим прапором орютяє мільйонні маси пригноблених експлуатованих у всьому світі.

Марксизм-ленінізм все більше поширюється серед трудящих в капіталістичних країнах, він є ідейним наданням багаточисленних комуністичних і робітничих партій.

Класики марксизму-ленінізму надали виключно велике значення марксистсько-ленінській теорії, як нові наукового передбачення. Ше ля коліски більшовизму, збираючи виховуючи кадри у складних умовах неймовірних труднощів, великий енін освітив політичну боротьбу удящих негасним світлом революційної марксистської теорії. Більше вселотія тому, в період боротьби з кономістами, що ігнорували перероючу роль передових ідей, проучав полум'яний ленінський заклик вивчення революційної теорії.

Озброюючи партію і всіх трудящих силою наукового передбачення, марксистсько-ленінська теорія вияє мету боротьби і накреслює шлях її досягнення. Без марксистсько-ленінської теорії робітничий рух зашається стихійним, блукаючим в ір'яхі.

Потрібно навчитися користуватися золотийною теорією при рішенні активних питань. В. І. Ленін в 19 році в лекції «Про державу» в верситеті ім. Я. М. Свердлова, ортаючись до студентів, говорив: зайголовніше, щоб в результаті вах читань, бесід і лекцій, які ви

почуєте про державу, ви винесли вміння підходити до цього питання самостійно, бо це питання вам зустрічатиметься з найрізноманітніших приводів, у кожному дрібному питанні, у найнесподіваніших поєднаннях, у бесідах і спорах з противниками. Тільки тоді, якщо ви навчитесь самостійно розбиратися в цьому питанні, тільки тоді ви можете вважати себе досить твердими в своїх переконаннях і досить успішно відстоювати їх перед ким завгодно і коли завгодно».

Цей ленінський вислів направлено проти поверхового, догматичного, формального підходу до вивчення всіх питань марксистсько-ленінської теорії, що приводить до формального заучування фактів і положень без глибокого їх осмислення.

Щоб бути активним, свідомим радянським працівником в теперішній час, час краху капіталізму, коли мільйонні маси у всьому світі піднялися до політичного життя, щоб уміти розібратися в складній міжнародній обстановці, правильно оцінити діяльність політичних партій та їх керівників, потрібно знати закони суспільного розвитку, оволодіти марксистсько-ленінською наукою.

Тільки знання законів суспільного розвитку розкриває перед нами перспективи розвитку пролетарської революції, тільки воно вселяє в нас віру в остаточну перемогу соціалізму над капіталізмом на міжнародній арені.

Величезне значення оволодіння марксистсько-ленінською наукою набуває в наш час поступового переходу від соціалізму до комунізму. В нашій країні побудовано соціалізм, ліквідовано експлуататорські класи і умови, що породжують капіталізм. Але в нашому суспільстві ще не ліквідовані повністю пережитки капіталізму в свідомості людей, бо свідомість людей відстає від економічного розвитку суспільства. Капіталістичне оточення прагне оживити і підтримати ці пережитки. А без повної ліквідації пережитків капіталізму в свідомості людей неможливо побудувати комуністичне суспільство. В силу цього комуністичне виховання нашого народу, наших кадрів є найактуальнішим завданням нашого часу.

Висуваючи на перший план озброєння наших кадрів марксистсько-ленінською наукою, марксистсько-ленінським світоглядом, Центральний Комітет партії озброїв наші кадри програмними вказівками в їх боротьбі за підняття рівня всієї ідеологічної роботи.

Ці вказівки подані в історичних рішеннях ЦК ВКП(б) з ідеологічних питань, що знаменують собою початок того грандіозного наступу на ідеологічному фронті, який Комуністична партія розгорнула в післявоєнний період.

Виховувати в радянських людях ідейність це значить вчити їх марксизму-ленінізму — передовій революційній теорії, на основі якої наша партія перетворює країну, виробувати таких будівників комунізму, які здібні зрозуміти політику радянської держави, сприяти їй як рідну, захищати її, боротися за неї. Про необхідність всемірного посилення ідеологічної роботи вказував в своїй звітній доповіді XIX з'їзду партії тов. Г. М. Маленков.

Велике значення має вивчення таких найважливіших партійних документів, як рішення з'їздів партії і конференцій та пленумів ЦК, в яких відображена вироблена на протязі років внутрішня і зовнішня політика партії.

Вивчення марксистсько-ленінської теорії — складна, дуже відповідальна і почесна задача, що стоїть перед кожним членом нашого радянського суспільства. У відомій постанові ЦК ВКП(б) від 14 листопада 1938 р. «Про постановку партійної пропаганди в зв'язку з випуском «Короткого курсу історії ВКП(б)» говориться:

«Для того, щоб оволодіти теорією марксизму-ленінізму, треба лише виявити бажання, наполегливість і твердість характеру в досягненні цієї мети. Якщо можна успішно оволодіти такими науками, як, наприклад, фізика, хімія, біологія, то тим більше нема підстав сумніватися, що

можна цілком оволодіти наукою марксизму-ленінізму».

Комуністична партія і Радянська влада створили найкращі умови для вивчення марксистсько-ленінської теорії.

Крім лекцій, семінарських занять і консультацій, до послуг студентів нашого університету — бібліотеки, кабінет марксизму-ленінізму, читальний зал з значними книжними фондами, довідними посібниками, каталогами, енциклопедичними словниками, географічними картами, атласами і т. д. Всі ці заходи призвані допомогти студентам глибоше оволодіти основами марксизму-ленінізму, розвинути в них органічну потребу постійно займатися вивченням революційної теорії, самостійно працювати над книгою.

Книга — це джерело знань. Загальноосвітній і політичний ріст людини неможливий без любові до книги. «Книга, можливо, найбільш складне і велике чудо із всіх чудес, створених людиною на шляху до свого щастя і могутності майбутнього. Всім хорощим в собі я зобов'язаний книгам; книги дали мені радість знання і культури», — писав великий пролетарський письменник М. Горький.

Заповнюючи родинну «анкету», на питання: «Вашелюбиме заняття?» — Маркс відповів: «Ритися в книгах». Уже в юнацькі роки він проявляє колосальну працездатність і жадобу до різносторонніх знань. К. Маркс працював з величезною пристрасстю.

Будучи уже доктором філософії, зайнятий великою революційно-пропагандистською і редакторською роботою, К. Маркс продовжував вивчати соціально-економічні дисципліни, політико-економічну і історичну літературу, природознавчі науки, статистику і т. д. Під час відпочинку він читав художню літературу, займався виччою математикою. К. Маркс володів усіма західно-європейськими мовами, вивчав старослов'янську і сербську мови, а у віці більше 50 років почав вивчати російську мову. Для створення «Капіталу» Маркс опрацював більше півтори тисячі книг.

Виписки і помітки К. Маркса з економічних питань складають майже 800 друкованих аркушів. Цю працю витів К. Маркса академік Тарле характеризував таким чином: «Людина, що увінчана славою, яка стоїть в центрі великої, створеної ним же політичної організації, визнаний керівник світового робітничого руху, реформатор всієї широкої галузі наук про людське суспільство. І ось, він, який вчить і веде цілі покоління, сідає з учнівською працьовитістю за історичні книги і своїм найдрібнішим почерком пише (для себе, не для друку) обширні томи, сотні і сотні сторінок конспектів і виписок. Він конспектує прочитане так детально, з такою затратою праці і часу, що ніякий, навіть найстаранніший студент або молодий аспірант, який готується до дуже серйозного екзамену, з ним не зрівняється і не наздожене його».

В листах Маркса ми часто зустрічаємо такі заяви, що характеризують напруженість його праці: «В останній час я до такої міри був звантажений роботою, що ледве знаходив час для сну», «Якби день був навіть 48 годин, я все ж таки місяцями не справлявся б з своєю щоденною роботою», «Я надто звик до нічної праці: вдень читаю, а вночі пишу».

Енгельс являє приклад всебічної і глибокої освіченості. Він був філософом, економістом, істориком, лінгвістом, знав віськове мистецтво, був знатоком світової літератури. Маркс назвав його «справжньою енциклопедією». Він досконально володів всіма європейськими мовами, а також стародавніми (грецькою, латинською).

Володимир Ілліч Ленін за кордоном і в Росії, на волі і в заслання, в еміграції і на державній роботі використовував кожну хвилину для читання потрібних йому книг. І він не просто читав їх, а вивчав, роблячи помітки і виписки. Ленін розраховував строго по годинах час і завжди рішуче відкидав усе, що завало його заняттям. Акуратність і

точність в роботі виробились у нього ще з шкільних років. Свою гігантську працездатність В. І. Ленін в багаті разів посилював найсумнішою організацією часу і систематичністю своєї роботи. Численні підкреслювання і інші помітки є кращим доказом того, як кропітливо працював над книгою Ілліч.

Ленінський метод вивчення Маркса викався у вогні революційних битв. «В самые трудные, переломные моменты революции, — згадує Надія Костянтинівна Крупська про Леніна, — он брался за перечитывание Маркса, он постоянно советовался с Марксом». Для В. І. Леніна вчення Маркса було справді керівництвом до дії.

И. В. Сталін, ще будучи в семінарії, чудово знав праці Коперніка, Галілея, Дарвіна, Сеченова, Шекспіра, Шіллера, Толстого, Гоголя, Руставелі, Чехова і т. д.

Старі тифліські робітники згадують, як И. В. Сталін, переборюючи всі труднощі і переслідування в тюрмах і засланнях продовжував безперервно працювати над книгою, як невтомно допомагав він робітникам оволодівати передовою теорією.

Маркс, Енгельс, Ленін і Сталін дають нам видатні зразки титанічної праці по оволодінню найрізноманітнішими знаннями, величезні зразки роботи над книгою. У основоположників марксизму-ленінізму повинні ми вчитися організації свого бюджету часу.

Від вміння розподіляти свій робочий час набагато залежить успіх підвищення ідейно-політичного рівня.

Але ще багато є таких товаришів, які, на жаль, не навчилися планувати час і, захоплені текучою практичною роботою, не знаходять часу для навчання. Треба завжди пам'ятати слова С. М. Кірова: «Ми хочемо так налагодити нашу роботу, щоб кожен з нас находив час і для газети, і для книги, і для вивчення ленінізму, і для підвищення свого культурного рівня». Плановість привчає цінувати фактор часу, допомагає правильно організувати свою працю. У тих, хто не має чіткого плану роботи, як правило, не вистачає часу.

Ми повинні вчитися берегти час у корифей науки і вождів трудящих мас — Маркса, Енгельса, Леніна, Сталіна. Їх життя дає нам приклади високої культури розумової праці.

Посилання на нестачу часу — приznak низької культури праці. Серед студентів бувають ще такі товариші, які місяцями нічого не роблять, а потім за декілька днів намагаються «ліквідувати прорив». Неважко зрозуміти, що при таких заняттях засвоєння матеріалу знаходиться на низькому рівні. В роботі над книгою неприпустима шкідлива штурмовщина, потрібна безперервність і систематичність. Правильна, чітка організація учбового часу дисциплінує, привчає до регулярної роботи, підвищує продуктивність самостійної роботи над книгою, сприяє тому, що читання літератури стає повсякденною потребою.

Не досить скласти хороший план роботи, треба проявити досить упертості для його виконання.

Студенти перших курсів, приступаючи до вивчення основ марксизму-ленінізму, зіткнулися з труднощами, які зв'язані з відсутністю досвіду праці над книгою в минулому. Одні важко розбираються в прочитаному матеріалі, не вміють виділяти в ньому головне і другорядне, інші не знають, як конспектувати, як робити нотатки, щоб закріпити прочитане в пам'яті. Виникає ряд питань: Як найкраще працювати над вивченням декількох джерел? В якій послідовності і як пов'язувати їх з основною темою? і т. п. Але дехто помилково думає, що досить засвоїти певні «правила» і «методи» самостійної роботи, як всі труднощі цього складного процесу будуть негайно ліквідовані. Немає якихось «рецептів», придатних на всі випадки самостійної праці. Навички самостійної роботи набуваються поступово, разом з під-

вищенням загальноосвітнього і політичного рівня.

В даній статті ми прагнемо дати лише деякі поради, які допоможуть починаючим запобігти ряду помилок, виробити навички самостійної роботи і полегшити їм в здобутті глибоких і систематичних знань.

Першою необхідною умовою успішної самостійної праці є цілеспрямованість. Праця над книгою повинна бути підпорядкованою певній системі. Передусім необхідно дотримуватись наміченого плану читання, тобто, списку рекомендованої літератури, яку необхідно вивчити для засвоєння даної теми.

Той, хто починає працювати над книгою, повинен поставити перед собою доступну його силам мету, поступово розширюючи коло тих джерел, що відносяться до науки, яку вивчає. Великий російський вчений І. П. Павлов в листі до молоді писав: «Послідовність, послідовність і послідовність! З самого початку своєї роботи привчайте себе до суворой послідовності в набутті знань. Вивчайте ази науки, перш ніж спробувати піднятися на її вершини. Ніколи не беріться за наступне, не засвоївши попереднього».

Визначити послідовність читання допомагають рекомендовані списки літератури, а також поради викладачів.

Треба вивчати твори повністю, а не лише окремі посилчення, викладені в них, вивчати не по окремих цитатах, а по суті, вивчати серйозно і вдумливо. Перш за все необхідно ознайомитись з книгою загалом, тобто висвітлити точний заголовок книги, коли, де, ким і під чією редакцією вона видана, проглянути систему приміток і ілюстрацій.

Для попереднього ознайомлення важливо уважно прочитати передмову до книги і її зміст, який дає змогу познайомитись з тими питаннями, що викладені в книзі, з послідовністю їх викладу.

Треба звернути увагу і на бібліографію. Список використаної або рекомендованої літератури, доданий до книги, може бути використаний при більш глибокому вивченні питання. Після попереднього огляду книги можна приступити до її вивчення. Читання повинно бути активним, свідомим. Яскраві зразки творчого і критичного читання дали великі вожді пролетаріату Маркс, Енгельс, Ленін, Сталін.

Головне при читанні книги — це уважно розібратись в матеріалі, який вивчається. Треба уяснити, які положення є основними, навкруг яких групується весь інший матеріал, які думки доводять основні положення праці, які цифри і факти ілюструють їх, що є вступом, що є висновками. Необхідно уміти пов'язувати докази з висновками, факти з узагальненнями, порівнювати окремі положення книги і співставляти їх з сучасністю. При читанні необхідно аналізувати текст, зосереджувати увагу на найважливіших питаннях.

Треба звернути особливу увагу на висновки, що є в кожній главі і в кінці книги. Ці висновки узагальнюють весь викладений матеріал. Читачі їх, треба ясно уявляти весь фактичний матеріал теми, на основі якого вони зроблені.

Дуже важливо під час читання робити примітки, підкреслювати і навіть робити окремі записи на полях. Потрібно виробити для себе певну систему знаків. Читання з позначеннями в книзі — дуже цікавий і важливий момент в роботі. Доводиться вдумуватись в кожне положення, в кожній доказ автора, визначати перехід від викладу одного основного питання до іншого, зв'язувати прочитане.

Вміле використання системи підкреслювань, позначень має велике значення для засвоєння матеріалу. Крім того, позначення допомагають швидше знаходити потрібні для запису місця. Такий метод читання широко використовував Маркс. В. І. Ленін позначав особливо важливі

(Закінчення на 3-ій стор.)

ГЛИБОКО ВИВЧАТИ МАРКСИСТСЬКО-ЛЕНІНСЬКУ ТЕОРІЮ

(НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТАМ ПЕРШИХ КУРСІВ)

(Закінчення)

Між знаком «N B» (nota bene — добре заміть), використовував також знак рівняння, плюс, мінус і т. д., часто робив на полях позначення: «добре сказано», «дуже добре», «так», «дуже важливо», «головне взято» і т. п.

Головне заключається в тому, щоб підкреслити тільки те, що найбільш важливе і потрібне. Це обумовлюється уважним попереднім продумуванням матеріалу. Якщо в процесі читання все здається однаково важливим, це свідчить про недостатнє осмислення матеріалу. В такому випадку необхідно повторити читання. При цьому слід добиватись того, щоб не залишалося незрозумілих місць. Це досягається шляхом напруженої праці, перечитанням тексту по декілька разів. Можна вважати книгу, статтю чи главу зрозумілою до кінця тільки тоді, коли удалося продумати, розкрити, коротко виразити основні ідеї книги.

В процесі читання можуть зустрітись незрозумілі слова, терміни. Їх треба підкреслити, а потім вяснити їх значення. Володимир Ілліч широко користувався довідниками, словниками, енциклопедіями, старанно шукаючи значення невідомого слова, розшифровував його, обводив рамочкою і записував на полях його значення, щоб краще запам'ятати його. І товариші, зіткнувшись з незрозумілими місцями в тексті, приймають роботу, чекаючи консультації. А ті, хто уважно читали той чи інший розділ, переконувались, що попереднє розкривається в наступному. Інші не вникають в polemичний характер твору, обмежуючись лише поверховим читанням. Зрозуміло, що таке «вивчення» неприйнятне і не дає потрібних результатів.

Вмінню глибоко проникати в суть твору треба вчитись в основоположників марксизму-ленізму. Будучи студентом, Карл Маркс наполегливо вчився критично засвоювати літературу, яку він читав. Він уважно продумував прочитане, записував окремі думки і приводив їх в систему, а потім «для самого себе», щоб краще узагальнити матеріал, писав монографії. Коментарі, примітки, виписки і конспекти В. І. Леніна відображають комуністичну партійність, пристрасність і надзвичайну активність в підході до літератури, яку він читав.

В своїй лекції «Про державу» В. І. Ленін, рекомендуючи вивчати роботу Ф. Енгельса «Походження сім'ї, приватної власності та держави», говорив, що «...не слід бентежитися, якщо цей твір після прочитання не буде зрозумілим одразу. Цього ніколи майже не буває ні з одною людиною. Але, повертаючись до цього згодом, коли інтерес пробудиться, ви доб'єтесь того, що зрозумієте його в переважній частині, якщо не весь цілком».

Питання про те, як доцільніше читати—всю книжку або статтю відразу, вирішується в залежності від складності матеріалу та підготовки читача. Наприклад, «Капітал» Маркса краще вивчати по окремих главах. Якщо стаття чи глава велика і складна за змістом, то її можна вивчати по окремих питаннях.

Під час читання тексту, звичайно, виникають власні думки. Їх також можна записувати на полях книжки чи на окремому аркуші, вказуючи при цьому сторінку і рядки прочитаного матеріалу.

Якщо книжка бібліотечна, ніяких підкреслювань і навіть позначень робити не можна. В такому разі користуватись окремими аркушами, вкладеними в потрібні місця книги.

Тільки тепер, закінчивши другий етап роботи над книжкою, можна почати більш глибоке її вивчення.

Існує багато методів поглибленої роботи над книжкою: план (простий і складний), тези (прості і складні), конспект (текстуальний і вільний), виписування цитат, цифрового матеріалу і т. д. Вибір того чи іншого методу залежить від мети, яка стоїть перед читачем. Залежно від цього одну книжку можна тільки прочитати, другу повністю законспектувати, із третьої виписати лише окремі місця тексту.

Для товаришів, які почали вивчати праці класиків марксизму-ленізму,

му, особливого значення набуває конспектування книг, що надзвичайно сприяє поглибленому засвоєнню їх, сприяє виробленню уміння ясно, стисло і точно виразити свої власні думки, включаючи елементи самостійної творчої праці. Але конспектування потрібно не тільки для засвоєння матеріалу. Конспекти необхідні також і для відновлення в пам'яті основних положень при вивченні наступного матеріалу. Форма і ступінь використання конспектів залежать від мети в наступній роботі.

Н. К. Крупська згадувала, що Ленін ніколи не покладався на свою пам'ять, хоч пам'ять у нього була прекрасна. В його зошитах збереглась маса виписок. Часто повертався до своїх виписок і К. Маркс, щоб ще глибше оволодіти матеріалом.

Конспект — це стислий, зв'язаний переказ змісту книжки, статті, зроблений для того, щоб, не перечитуючи книжку, можна було б згадати основні положення прочитаного. Непогано до початку конспектування скласти план прочитаного розділу, який дає можливість з'ясувати послідовність основних думок і зв'язок між ними. План може бути простим і складним. Простий план — це послідовний перелік основних питань глав і розділів книги. В складному плані подаються частково пункти простого плану. При складанні цього плану кожен пункт простого плану поділяється на підпункти. Для складання плану слід враховувати послідовні етапи, через які проходить думка автора. Головне в процесі складання плану — вміти поділити глави чи розділи на підрозділи і виділити головні питання в кожному підрозділі. Треба, щоб кожен пункт виражав дійсно основну думку автора. Дуже важливо, щоб у план не ввійшли поряд з основними і другорядні думки. Тому треба дуже уважно перевірити план. Вірно складений план може служити критерієм розуміння читачем опрацьованого тексту. Пункти плану включаються в конспект як підзаголовки.

Таким чином, конспектувати можна тільки після того, як уважно продумав і осмислив текст. Ні в якому разі не можна конспектувати при першому читанні. Читання, обдумування, запис — три сторони єдиного процесу засвоєння. Обдумування, аналіз прочитаного — головне. Деякі товариші витрачають більшу частину часу на читання і запис, ніж на обдумування, а треба робити навпаки: перш ніж конспектувати, треба чітко уяснити, що записувати.

Однак на практиці часто трапляється інше. Наприклад, дехто з товаришів робить так: поклавши перед собою «Маніфест комуністичної партії» К. Маркса і Ф. Енгельса і зошит, починає зразу ж записувати зміст тільки що прочитаного абзацу, не знаючи, про що буде йти далі мова, і тому не може відрізнити головне від другорядного, він все переписує, механічно змінюючи фрази. Розібратися в цьому конспекті важче, ніж в книжці. Отже товариш витратив багато часу, а змісту книжки не засвоїв. Інші товариші складають конспект схематично, не розкриваючи основних ідей твору.

Такі конспекти не являються результатом творчого, глибокого продумування прочитаного, також не допомагають орієнтуватися в плані книги, не нагадують її зміст. Механічне переписування без розуміння суті матеріалу, приводить до механічного запам'ятовування матеріалу.

Конспект повинен бути чітким і послідовним.

Ленін говорив, що в конспекті окремі фрази і навіть окремі слова мають незрівнянно важливіше значення, ніж в повному викладі.

Ніякого спільного для всіх правил по складанню конспектів не можна дати та й не треба. Таке намагання може тільки скувати ініціативу, заважати використанню свого досвіду і виробленню на його основі особистої системи занять. Тут багато буде залежати від характеру прочитаного матеріалу і від індивідуальних методів роботи студента. Кожен працюючий над книгою конспектує по-своєму, віддаючи пошану тим розділам книги, які йому здаються важливими, цікавими. Таким чином, конспект — справа індивідуальна.

В залежності від своїх особливостей, знань в певній області і загальної підготовки кожний виробляє найбільш зручну для себе форму конспектування матеріалу. Існує три типи конспектування: текстуальний, вільний і змішаний. Текстуальний конспект складається з послідовних виписок із книги. Беруться найважливіші місця — теорія, факти і опускається все другорядне — повторення, введені слова, деякі приклади, що наводяться письменником для підсилення головної думки. Текстуальне конспектування застосовується, головним чином, в тих випадках, коли необхідно мати точні виписки із книги. Цей метод конспектування менш економічний.

Зручніше в учбовій роботі складання вільного конспекту.

Вільний конспект складається із записів читача, коли він своїми словами викладає найбільш істотні місця книги. Цей конспект важче вести, але зате він розвиває здібність до самостійного викладу думок. Якщо при читанні було все зрозуміло, то записувати прочитане своїми словами цілком посилене завдання. Не треба розгублюватися, якщо на перших кроках не все буде гаразд. Непогано, якщо в конспект вийдуть дослівно деякі думки автора книги — цитати.

Конспект, що включає в себе поряд з вільним викладом виписки, цитати, називається змішаним. Уміння конспектувати не приходить зразу: воно виробляється в повсякденній роботі. Важливе визначення треба переписувати із книги дослівно, як, наприклад, ленінське визначення великого значення революційної теорії, яке подається в роботі «Що робити?»: «Без революційної теорії не може бути революційного руху». Однак не слід захоплюватися цитатами. Треба також включати в конспект цінний числовий матеріал і дати. При конспектуванні треба виділяти головні положення в тексті.

Особливо корисно приводити приклади з сучасного життя — історичні порівняння до положень, взятих із книги.

Слід урахувати, що конспект потрібний не тільки в процесі роботи над даною книгою, але потрібний і в подальшій роботі.

Н. К. Крупська згадує, як багато працював Ленін над своїми виписками із книг. В формі цитат він виписував сильні місця із книги, закінчення авторів. Законспектувавши фактичний матеріал у формі цитат, Ленін часто записував його ще раз в своєму викладі, щоб краще засвоїти. Свої виписки Ленін добре оформляв, на палітурці зошита писав заголовки матеріалу з зазначенням сторінок в конспекті, що полегшувало йому орієнтуватися у великій кількості різних матеріалів.

Для наочного уявлення про те, як конспектував В. І. Ленін, повчально ознайомитись з паралельним викладенням одного й того ж матеріалу в статті Ф. Енгельса «Може ли Європа розоружиться?» і в конспекті Леніна.

Текст статті Енгельса: «Вот уже двадцать пять лет, как вся Европа вооружается в неслыханных до сих пор размерах. Каждая великая держава стремится перешеголять другую военной мощью и боевой готовностью. Германия, Франция, Россия выбиваются из сил, чтобы превзойти друг друга. Как раз в настоящий момент германское правительство требует от народа снова такого чрезвычайного напряжения сил, которое привело в ужас даже нынешний крошечный рейхстаг. Не безрасудно ли тут говорить о разоружении? Однако во всех странах те классы населения, из которых почти целиком комплектуется основная масса солдат и которые платят основную массу налогов, призывают к разоружению. И напряжение повсюду достигло такой степени, что силы — здесь рекруты, там деньги, в третьем месте и то, и другое — начинают изменять».

Неужели же нет из этого тупика никакого другого выхода, кроме опустошительной войны, какой еще не выдалыв мир?» (К. Маркс и Ф. Энгельс, Соч., т. XVI, ч. II, стр. 338).

Конспект В. І. Леніна: «Вот уже 25 лет Европа вооружается «неслы-

ханно»... «Не безрасудно ли тут говорить о разоружении?». Но народные массы... призывают... к разоружению» «во всех странах»... разве нет выхода из тупика, кроме опустошительной войны? (В. И. Ленин, Тетради по империализму, стр. 445, Госполитиздат, 1939).

Цікаво також співставити працю Й. В. Сталіна «Ответ «Соціал-Демократу». (Соч., т. 1, стр. 161—163) і конспект цієї праці, зроблений В. І. Леніним (Соч., т. 9, стр. 357).

9 (22) січня 1917 р. в Цюрихському народному будинку, на зборах робітничої молоді, В. І. Ленін прочитав «Доклад о революции 1905 года». Великий інтерес викликають «Материалы к докладу о революции 1905 года», що є, по суті, конспектом цієї доповіді (опубліковані в XXVI Ленінському збірнику).

Прикладом конспектування може бути також складений Й. В. Сталіним конспект його ж праці «Міжнародний характер Жовтневої революції». (Дивись: Й. Сталин, Соч., т. 10, стр. 170—171, 248—250).

Другим важливим видом опрацювання матеріалу є виписка окремих місць тексту на картки. Система таких виписок — цитат дає можливість в будь-який час використати думки і факти прочитаної книги для певного питання. Інколи виписку цитат роблять в доповнення конспектуванню. В такому разі виписують найважливіші положення, розроблені в книзі. Кожну цитату треба виписувати на окремій картці. Цитата повинна бути записана документально точно. Вона повинна висловлювати закінчену думку автора. Виписка повинна бути позначена такими точними даними: прізвище і ініціали автора, назва книги, рік і місце її видання, номер сторінки, дата виписки.

Дуже незручно робити виписки під час читання. Це відвертає увагу. Крім того, тільки після опрацювання статті повністю можна визначити і виписати найголовніше. Найкраще позначати головні місця в процесі читання, а потім уже робити виписки. На звороті картки можна робити помітки, з якою метою виписана цитата, для чого може бути використана. Також цінно виписувати на картки найважливіший цифровий матеріал, що подається в статті. Найкраще виписувати у вигляді таблиць.

При вивченні декількох джерел, потрібних для засвоєння даної теми, треба опрацювати кожен книжку окремо, а потім зробити з усіх загальні висновки.

Якщо вивчення літератури проводять для вузької мети, тобто написання доповіді, інформації і т. д., то в цьому випадку потрібно особливу увагу звернути на ті положення, які безпосередньо служать поставленій меті. Крім цього, різні джерела являють собою не однаково цінність для розв'язання поставленого завдання. Тому одні твори слід конспектувати повністю, з других використати лише фактичний матеріал, із третіх виписувати лише окремі цитати, цифри і ін.

Для написання книги «Держава і революція» В. І. Ленін зібрав величезний матеріал. При вивченні його багаточисленних конспектів різних творів, зібраних для написання цієї праці, яскраво виступає велика цілеспрямованість. Ці конспекти Володимир Ілліч складав під кутом зору потрібності даного матеріалу для виконання своєї роботи.

Дуже цінним є ведення хронологічного запису і таблиць основних подій того періоду, який вивчається. Хронологічні виписки і таблиці полегшують засвоєння матеріалу, сприяють кращому засвоєнню його в пам'яті. Цією формою записів широко користувались основоположники марксизму-ленізму.

В процесі написання своїх праць В. І. Ленін зібрав величезну кількість фактів, явищ, які вивчав в історичному розвитку. Для наочності він складав хронологічні і синхроністичні таблиці. Наприклад, в «Зошитах по імперіалізму», поряд з іншим матеріалом, В. І. Ленін приводить декілька хронологічних таблиць (таб-

лиці колоніальних загарбань та війн і т. д.).

Не менш важливим методом поглибленої роботи над книгою є складання тез і рефератів. Тези — це стисло сформульовані, категорично виражені основні положення праці. На відміну від пунктів плану, в тезах розкриваються думки автора, короткий узагальнюючий висновок. Тези бувають прості і складні. Прості тези включають в себе тільки основні положення праці. В складні тези включаються докази, приклади, пояснення і т. д.

Реферат — короткий виклад основних положень книги, теми чи наукової проблеми. Відповідно до цього реферат може бути написаний по всьому змісту книги, по тій чи іншій частині її (тобто, по якомусь одному розробленому питанню в ній), по певній темі, проблемі. Часто реферат може бути підсумковою роботою теми, яка вивчається.

Форми запису прочитаного матеріалу дуже різноманітні і в кожному окремому випадку обирається той чи інший метод, в залежності від характеру матеріалу, який вивчається, від поставленої мети та ступеню підготовки даного товариша.

Для систематизації здобутих знань велике значення має обліковий запис прочитаних книг. Ці записи найзручніше робити на картках. В картку записуються найнеобхідніші дані про книгу чи статтю: ініціали та прізвище автора, повна назва книги, рік і місце видання, кількість сторінок, дата читання. Крім цього, дуже цінно перераховувати в картці основні питання, розроблені в книзі.

Товариші, які намагаються одержати всі знання в готовому вигляді, не бажаючи подолати перешкоди наполегливою працею, ніколи не навчаться самостійно працювати, не зможуть зв'язати історичний матеріал з сучасністю. Вони будуть безпомічними і на практичній роботі. Таким чином, читати книжки потрібно вдумливо, не надіючись тільки на запам'ятання окремих положень. Це й буде терпелива і наполеглива ленінська система навчання.

Самостійна робота над вивченням теорії — не самоціль, не навчання ради навчання. Вона закликає виховувати такі кадри фахівців, загартуваних борців, які б могли перетворити в життя велике вчення марксизму-ленізму. Кожен вивчаючий повинен оволодіти не тільки певною сумою знань в області марксизму-ленінської теорії і історії КПРС, але й марксизму-ленінською методологією, діалектичним методом наукового вивчення, дослідження і пізнання навколишніх явищ природи і суспільства. В сучасний період виключно велике значення має боротьба з усіма проявами буржуазної ідеології, з буржуазним націоналізмом і його різновидністю — буржуазним космополітизмом — зброєю американського імперіалізму. Оволодіваючи марксизмом-ленінізмом, потрібно навчитись викривати суть ворожих, антимарксистських теорій і вести боротьбу з ними, потрібно навчитись освітлювати марксизму-ленінською теорією факти і явища міжнародного і внутрішнього життя.

Вивчати твори класиків марксизму-ленізму потрібно в тісному зв'язку з сучасністю, з завданнями, які вирішує наша партія і радянський народ. Всю роботу по вивченню революційної теорії повинен пронизувати бойовий, творчий характер, наступальний дух, конкретність, тісний органічний зв'язок з практикою. Із вивчених теоретичних положень потрібно навчитись робити відповідні практичні висновки.

Такого оволодіння марксизмом-ленінізмом вимагають від нас інтереси Вітчизни. Таке вивчення повинне з дня на день підвищувати ідейно-теоретичний рівень студентів, сприяти відмінному засвоєнню ними основ усіх наук, які вони вивчають.

У своїй першій роботі над книгою треба завжди пам'ятати ленінський заповіт, що комуністом можна стати лише тоді, коли збагатив свою пам'ять знанням всіх тих багатств, які створило людство.

Кандидат історичних наук, доцент Я. ШТЕРНШТЕЙН.

ПОВЕРХОВО КЕРУЮТЬ НАУКОВОЮ РОБОТОЮ

Прошло вже більше як півтора місяця навчання в 1953—54 навчальному році, але не можна сказати, що на юридичному факультеті бурхливо закипіла робота наукового студентського товариства. Також не можна сказати, що і в минулому році наукова робота студентів на нашому факультеті проходила блискуче.

Відсутність постійного контролю над роботою студентів в гуртках часто породжувала низький науковий рівень. Так, наприклад, у гуртку основ марксизму-ленінізму (керівник т. Ганевич, староста т. Осіпова) доповіді дуже часто носили інформаційний, а не творчий характер. Тому і засідання гуртків проходили пасивно, нецікаво, а головне — була відсутня творчість.

Не розгорнув своєї роботи, як це було потрібно, гурток радянського державного права. Погано працював у другому семестрі гурток громадянського права і процесу. Декілька разів він збирався на організаційні засідання, та так і не зібрався.

Краще, ніж інші, працювали гуртки політекономії (керівник т. Бруневський, староста Графова) та гурток міжнародного права (керівник т. Баскін, староста Злочевський), але і в їх роботі було цілий ряд недоліків, на які вказував в свій час «Бюлетень НСТ».

І не дивно, що наукова студентська конференція, присвячена праці Й. В. Сталіна «Економічні проблеми соціалізму в СРСР», пройшла на низькому організаційному рівні.

В березні цього року проректор т. Ковбасюк провів засідання керівників рад НСТ факультетів.

На цьому засіданні було висловлено багато благородних намірів, була обцяна допомога з боку ректорату, але це залишилось тільки обцянками. Вказівка, що кожний викладач повинен керувати роботою хоч би одного студента, повернути увагу студентів до розробки питань, над якими працює сам викладач, залишилася лише хорошим побажанням.

Ряд викладачів нашого факультету зовсім не допомагали студентам у науковій роботі. На факультеті склалась погана традиція: підготов-

кою наукових доповідей студентів керує лише керівник гуртка.

Необхідно також відзначити, що комсомольська організація факультету мало цікавилась науковою роботою. Комсомольське бюро факультету не контролювало наукової роботи. Бюро недостатньо реагувало на зриви засідань гуртків. Разом з комсомольським бюро погано займалась науковою роботою і рада НСТ факультету (науковий керівник т. Шедрина, голова НСТ т. Шутов). Рада НСТ не керувала роботою гуртків, крізь пальці дивилася на факти зриву засідань гуртків, не контролювала якість роботи гуртків.

«Бюлетень НСТ» (редактор т. Демиденко) також не піднісся до відповідного йому рівня. «Бюлетень НСТ» лише констатував недоліки в науковій роботі студентів і цим обмежувався, не добиваючись подолання цих недоліків. Його редакція вважала, що її завдання — реєструвати факти, а не вести відповідної боротьби з недоліками. На сторінках газети НСТ не розгорталась жива, творча дискусія. «Бюлетень НСТ» так і не став цікавою і захоплюючою стінною газетою, де б піднімалися цікавіші питання радянської науки права.

Необхідно відзначити, що і в цьому році не відчувається широти розмаху в науковій роботі студентів юридичного факультету. Уже є факти зриву засідань гуртків.

Як в минулому, так і в цьому році недостатньо керує науковою роботою студентів ректорат. Уже декілька років ректорат обцяє видати збірку студентських наукових праць. Про це говорив і т. Ковбасюк у березні місяці на засіданні наукових керівників НСТ факультетів, але від цього поява в світ збірника ані трохи не наблизилась. А видати такий збірник необхідно. Це було б великим стимулом в науковій роботі студентів.

Пора вже комсомольській організації, факультетській раді НСТ, ректорату перейти від поверхового до конкретного, ділового керівництва цією важливою ділянкою роботи.

В. ДЕМИДЕНКО.

НОВІ КНИГИ

Л. Б. Литвиненко, М. О. Голубев. Збирання зернових культур комбайнами поточним методом. З досвіду Валківської опорно-показової МТС і обслуговуваних нею колгоспів. Держсільгоспвидав УРСР. Стор. 94. Ціна 1 крб. 30 коп.

І. В. Мічурін. Виведення нових культурних сортів плодкових дерев і кущів з насіння. Переклад з російської мови. Держсільгоспвидав УРСР. Стор. 82. Ціна 1 крб. 35 коп.

ПІДСУМКИ РОБОТИ НСТ

Одним з найважливіших історичних завдань, які успішно здійснює наша країна, є піднесення соціалістичної культури, ріст народної освіти. Велике піклування і увага вихованню молодих спеціалістів приділяється і в постановках вересневого Пленуму ЦК КПРС. Радянській країні потрібні висококваліфіковані кадри, озброєні марксистським діалектичним методом, які глибоко опанували передову радянську науку і оволоділи методами наукової експериментальної роботи, культурні, дисципліновані і активні громадські працівники.

Всі працівники університету зобов'язані виховувати у студентів наполегливість, трудолюбивість, уважно вивчати студентську молодь, виявляти найздібніших і допомагати їм. Тепер вчити і виховувати студентів, розвивати у них навички самостійного наукового аналізу може тільки педагог, який сам веде успішно науково-дослідницьку роботу.

У нас є хороші приклади, коли доброякісна лекція, творчо проведений семінар, наполеглива щоденна робота студента над учебним матеріалом, над науковими працями доповнюються виконанням наукових досліджень. Науково-дослідницька робота студентів нашого університету стає невід'ємною частиною навчального процесу.

Комуністична партія вчить нас, що жодна наука не може розвиватись без боротьби думок, без критики. Але ця вказівка ще не стала основою роботи нашого колективу, а го-

ловне, мало залучаються молоді наукові кадри й студентство до наукових дискусій, недостатньо виховується сміливе, творче дерзання в науці. Хорошим прикладом є проведена на біологічному факультеті наукова дискусія на тему «Вид і видоутворення», де виступали в обговоренні 9 студентів. Це повчальний приклад для інших факультетів.

Діяльність НСТ нашого університету в минулому навчальному році складалася з роботи наукових студентських гуртків, організації експериментальних робіт, проведення конференцій, оглядів, екскурсій і видання бюлетенів, а також з пропаганди наукових знань і підготовки до друку наукових студентських робіт. Наукове студентське товариство ОДУ тепер складається з 7 відділів по факультетах.

У 1952—53 навчальному році роботою в 76 наукових студентських гуртках було охоплено 1395 студентів. Було заслухано й обговорено 682 доповіді.

У квітні 1953 р. був проведений університетський огляд наукових студентських робіт, після якого відбулася підсумкова наукова студентська конференція ОДУ, присвячена праці Й. В. Сталіна «Економічні проблеми соціалізму в СРСР» і матеріалам XIX з'їзду КПРС. На пленарному засіданні було заслухано 9, а на секційних — 46 доповідей.

Кращі роботи були відзначені жюри огляду. Нагороджено грошовою премією 9 студентів: тт. Рудякова,

Грималюк, Литовченко, Рубльова, Анбро, Базилевського, Кошелеву, Шеліпанову і Онушкову, грамотами ОДУ — 15 і грамотами обкому ЛКСМУ — 5 студентів. 22 кращі роботи було направлено на міський огляд. За навчальний рік на факультетах випущено 18 номерів наукових бюлетенів. Винятком є філологічний факультет, де наукового бюлетеня зовсім не було.

Слід відзначити, що в цьому навчальному році майже на всіх факультетах добре працювали гуртки основ марксизму-ленінізму і політекономії.

Залучення студентів до експериментування проводиться не лише в гуртках, але й у курсових та дипломних роботах. Тепер на кафедрах біологічного, хімічного і фізико-математичного факультетів більшість курсових і дипломних робіт має експериментальний характер, а деякі з них є оригінальними, глибокими науковими дослідженнями, опублікованими у центральних журналах.

В роботі НСТ були також і недоліки. Більшість студентів у гуртках працює лише над темами, запропонованими кафедрами. Студенти ще недостатньо проявляють ініціативу.

Керівники гуртків, що охоплюють першокурсників, ще недостатньо приділяють уваги вихованню навичок глибокого вивчення періоджерел, складання конспектів, рефератів, тез і планів виступів. Деякі керівники кафедр, будучи висококваліфікованими спеціалістами, відійшли від керівництва науково-дослідницькою роботою студентів і передовірили цю

НА НИХ НЕ КАПАЄ...

Репродуктор передає останні вісті. Нарешті, прогноз погоди... Студентки дев'яносто четвертої кімнати, затамувавши подих, збилися біля репродуктора. «Очевидно, тут живуть юні астрономи, що так уважно слідкують за прогнозом погоди. Для спостережень...», — подумали ми, ввійшовши в цей час до кімнати № 94. «Завтра слід чекати хмарної погоди... місцями опади...». Дівчата з сумом в очах переглянулися, захвилювалися. «А, лукаві, їм би хотілось і в жовтні зоряних травневих вечорів! «Астрономи...», — подумали ми.

— У кого ж це дістає парасольки? — нарешті запитала одна з них. «Ну ж і вперті! Не дивлячись на опади, а на побачення підуть», — вирішили ми. Та, дивна річ, дівчата почали зсуювати ліжка, складати в кутки свої речі... «Що це значить?» — звернулись ми до них.

— «Хмарна погода... місцями опади...», — відповіла одна і показала на стелю.

Тільки тепер ми побачили велику жовту пляму на стелі і дірку, звідки випав кусок глини.

— Це і є «хмарна погода і місцями опади», — пояснила інша. Ми захвилювались:

— Треба негайно сказати комендантові, сповістити господарську частину, комітет, профком... На наше хвилювання дівчата тільки махнули рукою:

— Уже місяць, як комендат і цілі комісії приходили до нас, обцяли зробити ремонт «завтра»...

Ось тут і зрозуміли ми і той сум в очах дівчат, і той безнадійний помах руки. Уже більше місяця живуть студентки в 94 кімнаті, і вже більше місяця відомо всім, що ця кімната тече, що валиться стеля. І комендат, і студком, і профком знають про це, але тільки обцяють «завтра» все налагодити.

Ми зрозуміли все. Не зрозуміли тільки одного: хто підписав акт, що гуртожиток повністю відремонтовано, що для студентів створено «все необхідне для навчання», хто врешті решт зробить ремонт в 94-й кімнаті сьогодні, а не «завтра»?

Зрозуміло, в кого затишний кабінет, на кого не капає, той і не поспішає...

З блокноту ПЕРЦЯ.

НАШІ ЗНАЙОМІ

(Замість фейлетона)

В нашому університеті є профком. Є в цьому профкомі і член профкому, який керує громадським контролем. І цей член профкому, що здійснює громадський контроль, вам добре знайомий. Та почекайте, не дивуйтеся. «Мов, коли це ми знайомились?» Звуть цього члена профкому Юра, а прізвище його — Бараневич. А познайомились ви з ним у нашій Ідальні. Чекайте, чекайте! Він вам не потиснув руки, не назвав своєї прізвища, але ви... познайомились. Він зразу привернув вашу увагу своєю поведінкою. Ось він підходить до буфету, ввічливо усміхається і — без черги одержує талони. З такою ж чемністю і ввічливою усмішкою він підходить до офіціантки, яка з швидкістю метеора обслуговує його. Тепер ви згадали, де, коли і яким чином познайомились з Юрою, прізвище якого — Бараневич? Згадали, звичайно.

Звітно-виборна профспілкова конференція обрала Бараневича в профком. Профком доручив йому дуже відповідальну ділянку роботи — побутовий сектор, доручив здійснювати громадський контроль в нашій Ідальні, щоб студентів швидко і культурно обслуговували, щоб готували смачну і калорійну їжу.

Як же відноситься Бараневич до своїх обов'язків? Ось один з прикладів, який красномовно говорить про це.

Шосте жовтня. В Ідальні повно

студентів. Біля столів — черги. Чекають, поки звільняться місця. Крім того, багато змушені чекати, бо... не вистачило хліба, і невідомо, з чієї вини, а інші — чекають гуляш, бо офіціантка сказала, що якийсь там перебір трапився...

Раптом в Ідальню заходить Юра. У всіх, хто чекав, промайнула думка: «Юра зараз все налагодить!». Але яке було наше розчарування, коли Юра шмигнув до буфету, взяв талони, і в що ж мить йому важливо обід. Всі чекаючі ще сподівались: «Ось він пообідає і все вияснить...». Але Юра пообідав і поважно вийшов з Ідальні, навіть не поцікавившись, чому така черга і чому немає хліба.

І ось так поступає Бараневич завжди, коли буває в Ідальні.

Така поведінка Бараневича свідчить про те, що він надмірно зазнався, зневажає своїх товаришів. Так може поступати тільки безсоромний егоїст, який нехтує довір'ям студентів, що доручили йому так важливу ділянку роботи. Бараневич живе своєю посадою члена профкому. І не дивно тепер, чому Бараневич ніколи по-справжньому не піднімав питання про недоброякісне обслуговування студентів нашої Ідальнею. Звісно, рильце в пуху, як каже народне прислів'я.

— Ні, досить. Пора покласти цьому кінець.

І. ТКАЧ.

ЗДОРОВЕНЬКІ БУЛИ!

Шановний товаришу Коблюк, пробаєте, що ми порушимо Ваш спокій. Просимо не ображатись. А звертаємось до Вас так чемно тому, щоб нагадати Вам, бо Ви, звичайно, заклопотані так, що забули про роботу червоного кутка. А Вас, отож, пам'ятаєте, обрали завідувачем червоного кутка?

І нагадуємо Вам з двох причин: по-перше, Ви забули про червоний куток, а по-друге, агітпропсектори комітету і профкому забули про Вас.

Уже декілька разів нам доводилось наткнути на замкнені двері, на яких красується табличка з написом: «Червоний куток працює від

21 до 24 години». На дверях є і графік чергувань та ще й з іншою цією для чергових. Все ніби гаразд на перший погляд. От тільки погано, що замкнуті двері і червоного немає.

На прощання хочемо ще сказати, що Ви, шановний товаришу Коблюк, недобросовісно відноситься до важливого комсомольського доручення.

Бувайте здоровенькі та передайте наш щирий привіт агітпропсекторам комітету комсомола і профкому, ще бажаємо Вам не забувати комсомольське доручення, а агітпропсекторам по гуртожитку комітету і профкома — не забувати про Вас.

З привітом ПЕРЧИК.

роботу молодим викладачам, які не мають достатнього досвіду, не здійснюючи систематичного контролю.

Керівники гуртків мало приділяють уваги залученню студентів до розробки комплексних тем, а також колективній розробці окремих тем. Всі гуртки ще недостатньо використовують у своїй роботі наукові й науково-популярні фільми.

Наукова частина і деканати не пропагують досягнень наших вчених і кращі наукові роботи співробітників університету серед студентів шляхом організації зустрічей, бесід з професорами, творчих наукових дискусій, доповідей. Відсутність наукових дискусій в університеті негативно позначається на стані дослідницької роботи, на рості наших кадрів і, звичайно, на науковій роботі НСТ університету. Недоліком є те, що партбюро факультетів на своїх засіданнях не ставлять і не обговорюють питання роботи НСТ. Доля вини лежить і на нашій багатотиражній, яка за минулий рік мало висвітлювала наукову і гурткову роботу студентів.

Великим стимулом для підняття встигаємості є рекомендації кращих студентів в аспірантуру та асистентуру. Але деякі керівники кафедр рекомендують і намагаються прийняти до аспірантури не кращих студентів. Так, наприклад, в цьому році на кафедрі зоології хребетних допущена до іспитів без конкурсу Дудникова, яка не має диплому з відзнакою, без рекомендації Вченої ради; без 3-річного стажу роботи її викликали з місця роботи.

В аспірантуру тут же залишена Загороднюк, яка не має диплому з відзнакою, уже в цьому році вона готується до проведення практичних занять.

Без об'єктивного, правильного розв'язання цих питань не можна успішно вести роботу НСТ університету, бо все це позбавляє студентів стимулу в роботі і культурне підбір в аспірантуру не за об'єктивними й діловими якостями.

Завдання полягають у тому, щоб пов'язувати тематику роботи гуртків з постановками вересневого пленуму ЦК КПРС і усунути всі названі недоліки, своєчасно й регулярно проводити роботу всіх гуртків.

Необхідно, щоб кожний викладач університету на протязі навчального року забезпечив написання хоч би однієї студентської роботи. До 1 листопада необхідно, щоб кожна кафедра виділила, обговорила й забезпечила підготовку кращої роботи для друкування в університетській збірці студентських наукових робіт за 1952-53 навчальний рік.

Підготовка й виховання молодих наукових кадрів — важливе державне завдання. По-справжньому виховувати молоді наукові кадри — це значить забезпечити нові успіхи найпершовішої в світі радянської науки, нові перемоги комуністичного будівництва в нашій країні.

Керівник НСТ університету доцент І. М. САГАЙДАК.

В. о. редактора М. В. ПАВЛЮК.